

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Cuvîntul de deschidere

ținut de vice-prezidentul »Asociațiunii», d. Andrei Bârsanu, la adunarea jubilară din Blaj, din 1328 August 1911.

Exelențiile Voastre, Înalt Preasfințiților Părinți Arhiepiscopi și Mitropoliți!

Preasfințiților Părinți Episcopi!

Onorată Adunare generală!

Cînd văd înaintea mea un public așa de număros și ales, întrunit în acest dumnezeesc lăcaș, în frunte cu arhierii bisericii noastre naționale de ambele confesiuni, fără de voie răsăr înaintea ochilor mei sufletești cîteva momente mari din trecutul vijelios al mult cercatului nostru neam. Cudeosebire se desfac luminoase clipele acelea mărețe, cînd era vorba de existența sau neexistența neamului nostru pe aceste plaiuri, fii cei mai buni ai poporului nostru, fără deosebire de confesiune și de stare socială, stau iugrijorați înaintea acestui sfînt altar, așteptînd sfatul Celui Prea-Înalt, pînă cînd, răsunînd cuvîntul de mîntuire prin rostul trimisului lui și recunoscîndu-se unii pe alții ca frați de același sînge, cu aceleași suferințe și cu aceleași aspirațiuni, își jurară credință vecinică unii altora, credință pecetluită cu sîngele multora dintre dînșii.

Cu totul de altă natură, deși pornind din același complex de sentimente, este adunarea noastră de astăzi.

Ne-am întrunit, doamnelor și domnilor, ca să sărbătorim împreună clipa aceea fericită, cînd înainte de aceasta cu 50 de ani, părinții noștri, voind a asigura viitorul urmașilor lor, au pus temelie însoțirii închinare literaturii române și culturii poporului românesc.

O sărbătoare de bucurie este aceasta, o sărbătoare de pietate și de recunoștință, dar totodată un prilej de concentrare și de meditație, un moment de reculegere și de îmbărbătare pentru viltor.

Și unde s'ar fi putut ținea mai bine această serbare culturală românească, decît în orașelul acesta dela împreunarea Tîrnavelor, de unde au purces, timp de un veac și jumătate, atîtea raze de lumină în toate colțurile locuite de Români; unde au alergat atîtea generații de tineri, ca să-și stîmpere setea lor de știință, ajutați fiind în ni-zuințele lor de munificența unor mari arhipăstori, doritori de înaintarea bisericii și neamului lor; unde a licărit de atîteaori în nopțile lungi de eamnă candela răbdurii a cercetătorilor graiului și trecutului poporului nostru; unde a răsunit odinioară glasul marilor dascăli ai neamului nostru: al unui Samuil Micu, Gheorghe Șincai și Petru Maior, al unui Timoteiu Cipariu și Simeon Bărnuz; de unde au pornit, plin de însuflețire, atîți apostoli devotați în toate ținuturile cu grai românesc; unde s'au întrunit de atîteaori în vremuri grele, căutînd sfat și îmbărbătare, aleșii neamului nostru, în tocmăi ca albinele pe lângă matcă; unde într'un moment hotărîtor, pe care l-am amintit mai sus, a bătut inima întreg poporului nostru din această patrie și în pămîntul căruia zac osămintele atîtor iubiți ai noștri?

Înadevăr, multe centre înfloritoare românești avem, din mila lui Dumnezeu, în această țară, dar din toate niciunul nu se poate potrivi cu Blajul, cînd e vorba de serbarea unui moment de însemnătate istorică, de împreunarea prezen-

tului cu trecutul, de evocarea împrejurărilor de odinioară și de cumpănirea unor nouă îndrumări pentru viitor.

Deaceia trebuie să fim deosebit de mulțumitori fraților din acest despărțămînt, că n'au pregetat a ne chema la dînșii cu prilejul serbării semicentenare a însoțirii noastre culturale, făcîndu-ne astfel cu puțință a ne concentra din nou în inima ținutului ardelenesc, și privind atîtea lucruri, cari ne amintesc trecutul, a ne întări sufletele, întocmai cum Anteu din poveștile cele vechi prindea putere, de cîteori venia în atingere cu pămîntul, care-i era mamă.

Bucuria noastră, cînd ne vedem adunați la un loc într'un număr așa de frumos în acest vechiu focal al culturii române, purtați de același gînd și de același dor, ar fi deplină, cînd locul acesta de onoare, din care îndrăznesc a rosti aceste cuvinte, ar fi cuprins de acela, care a condus un șir întreg de ani destinele însoțirii noastre și pe care am avut nefericirea a-l perde cu cîteva luni mai înainte.

Cu ce entuziasm ne-ar fi vorbit mult regretatul Iosif Sterca Șuluț, bătrînul cu inima tină, reales pzeședinte al »Asociațiunii» în adunarea generală din anul trecut, ținută în Dej, de însuflețirea, cu care s'a întemeiat însoțirea noastră culturală, începînd dela petiția celor 181 fruntași români, în frunte cu memoritorii arhierii: Alexandru Șuluț, Andrei baron de Șaguna și Ioan Alexi, adresată guvernului provincial ardelen în 10 Mai 1860, și urmînd cu conferința din Martie al anului următor, în care s'au urzit temelile însoțirii atît de mult dorite! Cu cită căldură ne-ar fi povestit despre adunarea de constituire ținută în Sibiu, în zilele de 23-26 Octombrie v. 1861, în care s'au înscris primii membri ai nou-înființatei societăți și în care eruditul Timotei Cipariu, mulțumind în numele celor adunați marelui arhieru Andrei Șaguna pentru ostenele depuse la înfăptuirea ei, a ținut acel scurt, dar măduvos discurs despre însemnătatea limbei materne, discurs, ale cărui cuvinte pare că sînt săpate în granit pentru toate timpurile!

Cît de limpede și cită voinicie ne-ar fi desfășurat el schimbările, prin cari a trecut însoțirea noastră în restimpul celor cinzeci de ani, decînd există; cu cită plasticitate ar fi fixat el momentele principale din viața ei, din care la cele mai multe avuse prilej a fi însuși părtaș: strălucita adunare generală ținută în 1862 în Brașov, în ființa de față a ambilor arhipăstori ai bisăricilor române surori și împreună cu o frumoasă expozițiune industrială și agricolă, cea dintăi la noi, Români de dincoace de munți; însuflețitele adunări dela Blaj, Hațeg și apoi din Alba-Iulia, din anul 1866, la care cei doi venerați lerarai ai bisericii noastre stau din nou unul lângă altul, întocmai ca la Brașov, și întocmai cum avem fericirea a-i vedea astăzi pe vrednicii lor urmași; adunarea următoare din Cluj, în care se alese ca pzeședinte fericitul baron Vasile Ladislau Pop, și care fu onorată cu prezența comisarului plenipotent regesc pentru Ardeal, contele Emanuil Pechi, și a fericitului arhieru Ioan Vancea de Buteasa, pe atuncî

episcop în Gherla, ear ceva mai tirziu arhieriscop și mitropolit în acest de Dumnezeu păzit orașel, care va vesti pururea marinositatea lui; cea din Șomcata-mare din anul 1869, în care, la stăruințele consilierului aulic Iacob Bologa, se hotărî înființarea despărțămîntelor, menite să pună în legătură Asociația cu masele cele mari ale poporului; cea din Năsăd, din anul următor, în care 44 comune din districtul Năsăudean se înscriu între membrii fondatori și pe viața ai Asociațiunei, încassîndu-se cutotul la această adunare suma de aproape 7000 fl.; a treia din Sibiu, ținută în 1881 subț presiul eruditului canonic Timotei Cipariu și cu prelejul căreia se întocmi o nouă expozițiune, cu mult mai bogată și mai succasă ca cea din 1862; a doua adunare generală din Brașov, din anu 1883, în care s'a hotărî înființarea școalei civile de fetițe a »Asociațiunei» lucrare adusă la îneplinire trei ani după aceea; a treia adunare ținută în Blaj, în anul 1895, în care la cererea guvernului țării s'a hotărî schimbarea statutelor »Asociațiunii», schimbare împreună cu părăsirea unui nume istoric scump, dar care în schimb a dat însoțirii noastre puțință a-și extinde binecuvîntata sa lucrare asupra tuturor ținuturilor locuite de Români din patrie, și îngenera a dat regulilor ei fundamentale o formă mai corespunzătoare împrejurărilor; adunările din Lugoj, Beiuș, Mehadia, Oravița și Baia-mare, în care frații noștri din ținuturile decurînd anexate la terenul de acțiune al »Asociației» au primit însoțirea noastră cu atîta însuflețire; însfîrșit memorabila adunare din Sibiu de acum șase ani, condusă de însuși mult regretatul prezident Iosif Sterca Șuluț, cu prilejul căreia s'a inaugurat muzeul istoric și etnografic al »Asociațiunii», inaugurare împreună cu o frumoasă expozițiune retrospectivă și etnografică!

Cu cită competență ne-ar fi înfățișat mult regretatul bătrîn munca desfășurată sub steagul Asociației noastre timp de 50 de ani, problemele urmărite în acest timp destul de îndelungat, sfătuirile, lucrările și stăruințele comitetelor de pe vremuri, la cari însuși luase parte timp de peste 30 de ani, jertfele aduse de publicul nostru pe altarul acestei instituțiuni, succesele și decepțiunile, de cari nu poate fi lipsită nicio întreprindere omenească!

În lipsa fieiertatului prezident, a cărui trecere din viață, deși la limitele extreme date muritorilor pe acest pămînt, am deplîns-o cu toții, voi încerca eu a scoate la iveală două-trei momente din viața de 50 de ani a instituțiunii noastre culturale, nu din autopsie, nu din intuiție proprie, nu din contactul direct al faptelor și al impresiunilor, ci mai mult pe temelii însemnărilor reci și de multeori defectuoase.

Două au fost, după a mea modestă părere, motivele de căpetenie, cari au condus pe părinții noștri la înființarea acestei Asociațiuni: *dorul lor de lumină, de înaintare, și simțul lor de solidaritate națională.*

Rămăși înapoi, în privința culturii față cu celelalte neamuri conlocuitoare, în urma împrejurărilor vitrege din trecut, Români din această

fară nu doriau nimic mai ferbinte, ca înlăturarea îngărăditurilor meșteșugite și nedrepte, care-ți țineau departe de izvoarele luminei, desfacerea legăturilor năbușitoare, cari le acoperiau ochii minții, admiterea fiilor lor la învățătură și la tot felul de măiestrii, cu un cuvânt: mîntuirea lor, nu numai de iobăgia corporală, ci mai virtos de cea spirituală.

Dorința aceasta ferbinte a moșilor și strămoșilor noștri o vedem exprimată în toate plîngerile și cererile adresate domnitorilor și sfaturilor țării în cursul veacului al XVIII-lea și în partea primă a veacului al XIX-lea, începînd dela cererile energicului și în veci nenitului arhiereu Ioan Inocențiu Micul, până la rugămîntea episcopilor Vasile Moga și Ioan Leményi, înaintată dietei ardeleni în a. 1842 „în cauza Românilor locuitori pe pămîntul crăiesc, numit și săsesc” și până la rezoluțiunile memorabilei adunări de pe „Cîmpul libertății” din 3/15 și 4/16 Mai 1848.

Nizuințele înaintașilor noștri din restimpul acesta le-ași putea asemăna cu dorul de lumină — l'celuice și-a pierdut vederea, cu chinul celui însetoșat, care aude în apropiere murmurul unui izvor, la care însă nu poate ajunge, cu zvărcolirile unei paseri închise în colivie, cu căutarea unei licăriri de lumină, de planta ce tinjește în întuneric.

Și cînd bătă ceasul de mîntuire, cînd iobăgia se desființă, cînd se introduseră rîndueli nouă și în țara aceasta, rîndueli, cari nu mai făceau deosebire între om și om, ci-l lăseau pe fiecare să se fericiască după vrerea și puțința sa, cu cită rîvnă se îndreptară părinții noștri pe cîmpul larg și bogat în roade al culturii, cu cită sete începură ei a sorbi din izvorul oprit mai înainte, cu cită bucurie salutară ei raza de lumină, ce se arătase înșfîrșit și pentru dinșii!

Fii foștilor iobagi alergau din toate părțile la învățătură, pestetot începură a se ridica școli mai mici și mai mari, de multeori cu jertfe aproape supraomenești tiparele se puseră în mișcare, însemnînd pe hîrtie albă slovă românească, biserica națională începu a se organiza din nou și în multe părți ale țării se înălțară din cenușă altare nouă, drept semn de mulțumită Celui Atotputernic pentru norocoasa schimbare a lucrurilor.

În timpul acesta de reculegere națională se ivi, sau, mai bine zis, se reluă ideea înființării unei societăți, care să aibă de scop cultivarea limbii sprijinirea tinereii literaturii naționale și propagarea cunoștințelor folositoare în mijlocul poporului: a unui „Panteon român”, a unor „serbători olimpice”, unde tinerii să audă pe bătrîni vorbind românește, a unei însoțiri, care „din o contribuție, ce o ar hotărî statutele”, ar înființa „un fond pentru formarea de bibliotecă română, muzeu român” și la care, literații noștri și mai ales cei începători, mai înainte de a-și da opu-

rile sale pe mîna fiilor lui Gutenberg, le-ar așterne spre o reviziune literară.”

Ideia aceasta, reinviată de nou în această formă de venerabilul bătrîn Ioan cavaler de Pușcariu, pe atunci pretorele cercului Veneția din Țara Oltului, află răsunset în toate părțile. Din mai multe locuri se auziră glasuri, cari sprijiniau din toate puterile propunerea corespondentului anonim „din Țara Oltului”, apărută în nrul 12 din 24 Martie 1860 al foii „Telegraful Român”. Între alții, profesorul Blăjan, fericitul Ioan Russu, mai pe urmă canonic mitropolitan, scria în aceeași foaie: „... N'am decît a aplaude și a consimți din inimă și a dori realizarea acestei idei; căci cine n'a simțit și nu simte până astăzi trebuința unei asemenea reuniuni pentru cunoștințele antice și literare, unde capacitățile noastre cele mai alese și mai deprinse, avînd ocaziune a-și comunica ideile și cunoștințele sale, prin aceasta ar da o direcțiune mai salutară și mai avantajoasă literaturii noastre, căci e prea cunoscut și constatat acel adevăr, că fiecare națiune, care s'a interesat de prosperarea și înaintarea literaturii sale, numai prin atarî asociațiunii a putut ajunge la scopul dorit în sfera literaturii!... Avînd noi atarî reuniuni, de care face pomenire corespondentele „Telegr. Rom.” „din Țara Oltului”, s'ar putea delătura multe pedeci, ce ni-se ivesc chiar și în privința limbii și a scrierii; s'ar mijloci și statornici o uniformitate, și n'am orbeca și nu ne-am conduce fiește-care numai de principiile și convicțiunile individuale. — Din atarî asociațiunii s'ar stîrni și nutri în bărbații noștri și un spirit de emulare, de activitate și încurajare, și auctori de produse literare n'ar avea teamă, că opurile lor vor zăcea cu zeci de ani necheluite și mîncate de pulbere. S'ar nevoi fiecare, zic, în sfera obiectelor sale, cu care s'a ocupat în viață, să iasă la lumină cu niscari produse pipăite și rumegate și date la lumină numai după ce au suferit cu rezultat bun proba acestei auctorități literare. Cu un cuvînt: literatura noastră ar avea astfel ocaziunea cea mai plăcută a înainta în produsele sale, în diverse ramuri de știință.”

Propunerea pretorelui Pușcariu fu așadar întîmpinată cu bucurie, cudeosebire din partea elementelor mai tinere din acea vreme; cu toții simțiau trebuința unei însoțiri de felul celei proiectate, dela care așteptau atîta bine pentru viitor.

Era întrebarea, însă, cine să ia inițiativa pentru înfăptuirea ideii puse în mișcare, cine să aducă la îndeplinire aceia, ce se prefăcuse în dorința generală a părții mai luminate a Românilor ardeleni?

Privirile tuturor se îndreptară la arhiereii bisericii naționale, la conducătorii naturali ai poporului nostru, cari nicicînd nu și-au părăsit

în momentele grele turma lor cuvîntătoare și a căror chemare era și este tocmai apărarea intereselor mai înalte morale și intelectuale ale neamului.

Și cei trei nemuritori arhierei, ale căror nume binecuvîntate le-am amintit mai sus, înțelegînd dorința generală, — dorință justificată și de schimbările politice, ce erau în perspectivă, — nu pregetară a se face interpreții ei. Ei își puseră numele în fruntea petiției din 10 Maiu 1860, acoperite de 181 iscălituri și adresate locotenentului transilvane pentru permîterea unei „adunări consultatoare” spre scopul înființării unei reuniuni, „a cărei chemare să fie lățirea culturii populare și înaintarea literaturii cu puteri unite.”

Rezultatul acestei petiții, după oarecarî obiecțiuni și trăgănări din partea guvernului provincial transilvan, și după ce într'aceia împrejurările politice din monarhie se schimbă în mod însemnat în urma diplomei împărătești din 20 octombrie 1860, fu concesiunea adunării de consultare, adunare ținută în zilele de 9—11 Martie v. 1861 în Sibiu, sub presiunea marelui și înveci nemuritorului arhiereu Adrei Șaguna.

În această adunare se croi temelia, se fixară regulile fundamentale ale însoțirii atît de mult dorite și care, după împrejurările politice de atunci, avea să poarte numele: „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român.”

Principiile și convingerile, din cari a pornit antecesorii noștri, cînd au hotărît, acum 50 de ani și ceva, întemeierea acestei societăți, se pot vedea mai bine din memorabila cuvîntare ținută cu acest prilej de marele arhiereu Adrei Șaguna. „Noi”, zice nemuritorul bărbat în acele momente însemnate, în care un viitor mai bun se părea că zîmbește și pentru mult cercatul nostru neam, „simțim în noi o puțință de a ne perfecționa pe noi și pe ai noștri prin mijloacele libertății naționale, și spre a ajunge aceia, ne-am hotărît a ne consolida într'o asociațiune bine organizată, care-și face sieși din problemă promovarea literaturii și culturii poporului nostru român, precum și înaintarea industriei și a agriculturii în sinul nației noastre.”

Eară mai jos urmează astfel: „Se poate, că cineva îmi va înfățișa starea cea strălucită a Romanilor vechi și monumentele cele strălucite ale măririi lor de care țara noastră este plină, și asemănîndu-o cu starea noastră de astăzi, care e destul de deplorabilă, va gîndi: de ce să întreprindem un lucru mai mare spre cultivarea națională, deoarece este posibil că va veni un timp barbar, care lucrările noastre le va nimici și nația o va degrada la sclăvie? Așa este, căci nimeni nu poate trage la îndoială, că aceia, ce odată s'au împlinit în lume, nu s'ar putea întîmpla mai de multeori. Totuși eu într'acolo-mi dau părerea mea, că monumentele materiale ale unui period cult se pot nimici prin minii barbare și o nație liberă se poate lipsi de libertate prin niște legi draconice; însă monumentele spirituale și moravurile cele morale, precum și valoarea lor rămîn pentru toți timpii nerăsturnare, căci acestea sînt mai presus de orice putere și fizică; de ele nu se poate atinge mina barbarului; furul nu le poate fura; moliile nu le pot mîncă. Fiind așadar problema noastră a înainta literatura, cultura, industria și agricultura națiunii noastre, adecă a înainta starea spirituală și materială a poporului nostru, vrem a deștepta prin mijloace naționale facultățile, va să zică: cugetările cele senine și serioase în poporul nostru, ca să cunoască ființa și destinația sa și să o știe întrebuița spre tot binele, precum și alte nații fac astăzi aceasta și precum este spiritul cel civilizator al secolului nostru; darurile lui va garanta viitorul cel mai ferice al mult cercatei noastre națiuni și o vor feri de niște lovituri ucigătoare de religia și limba ei.”

Am reprodus din nou cuvintele acestea ale marelui bărbat, citate de atiteaori, căci nicăiri nu aflăm înfățișate mai evident ideile, pornirile aspirațiunile, ce frămîntau neamul nostru acum 50 de ani și din care a isvorit, între altele, și Asociațiunea noastră jubilară.

Vulturul, ce fusese înlăntuit atîta vreme, își întinse aripile în care simția încă destulă putere, și se pregătia a-și lua zborul spre soare, spre sfere mai senine, pe cari le doria cu atîta sete, dar de care fusese ținut departe până acuma.

(Urmează.)

FOILETON.

In biserică la noi.

Din toacie mai mult turviniesc
La slujba mică babelie:
Cît au dă tors și cum trăesc
Pr'acasă cu nurorile.

Ear intră oamenii-ai bătrîni,
Ei mai pușin să givăniesc,
Pră unge care-o arat întîni
Și prăla țîrg cum țîrguiesc.

Cîntînd popa să și răstășcie
C'auge mult cioroborit,
Ba cităunu și trîcniesce
Cînd „Polileu”-i prea suit...

Cică is cîntărieș, nu glumă,
Îț cîntă sus și trăgănat,
Dar nimenea să nu îi pună
Să și priceapă cîe-or cîntat.

Și dascălii fac vorbă lungă
C'ar fi și ei, hm... „domni” d'ai marî,
Ș'alor cu gîndu tot la pungă,
Ș-o mie lie prea mic „sălari”.

In sărbătorî la miruit
Să dă la popî cit'un crițari,
Că prăntu aia ce-o sfințit...
Să-și pună cîeva 'n pozonari.

Și cînd să strîng la „slujba mare”,
Muierile „evlavioasă”
Mînesc cită o lumănare
Că, die... 's și eile — păcătoasă.

Pitropii șciu slujba dă rost,
Tot stîng ș'aprinde la lumănări;
Să fîn dă dzis tot „bogdaprost”
Cînd lie primiesc dăla muferi.

Vr'odată cînd ce milueșce
Cu sfaturi popa-al cinerel,
Cică s'ascuși ce glăsuiește,
Dar să nu faci cîe face el.

Ș'apoi aduc și părăstașu
Cu puî fript și cu pomî... să șcie,
Ba vîdz, ș'o poț și miroși cu nasu,
Triț-patru sticlie cu răchie.

Ș'asa cînd slujba să cam gată,
Pră masă toacie să chiciesc,
Popî, dascăli, cantori să strîng rōată,
Toț cîntă, lie blagosloviesc.

Ș'apoi împart cit'un colac
Cînd să sfîrșeșce liturghia,
Duc parcea popilor și tac,
Pitropii „și bieu și ei — răchia.

Dup' așcea toace, cam ridzînd,
Pitropu dzicte: „bieț și voi...”
— Eu cred, mă, că nu aflî rînd
Ca — în biserică la noi.

Ilie Crăciunel.

CORESPONDENȚĂ.

Petrovaselo, 28 August n. 1911.

Onorată Redacțiune,

Cu ajutorul lui Dumnezeu locuitorii comunei noastre au sărbătorit la 19 și 20 August n. a. c. jubileul de 30 ani de preoție al Cuv. părintelui *Ioanichie Neagoe*, parohi, asesor conzistorial. Vă rog a publica acest scurt raport asupra acestor frumoase serbări jubilar.

O Doamne! Așa serbări mărețe nu a mai avut comuna noastră. Cu aceste serbări și-au arătat locuitorii comunei adevărata lor dragoste către părintele lor iubit. Conform unui program înțelept, la 19 August n. la 8 ore seara s'a dat o serenadă părintelui Neagoe, vorbind capelanul *Dimian* în numele bisericii, ear primarul *P. Crăciun* în numele comunei politice. Amîndoi au arătat în vorbe vii meritele părintelui Neagoe. A mai vorbit apoi v. președintele corului. A răspuns apoi părintele Neagoe prin o vorbire frumoasă și plină de vorbe înțelepte, mulțumind poporului pentru surprinderea aceasta neașteptată și după acestea cu toții ne-am delectat la producțiile jocului de foc, arangeat cu multă dexteritate. În fine ne-am retras cu toții — în frunte cu părintele jubilar — în sala otelului „Grand“ la o convenire socială. Am petrecut câteva minute cu toții în voea cea mai bună.

În 20 August la 8 ore a. m. s'a ținut în sala de ședințe a reprezentanței comunale ședința festivă a comitetului parohial, vorbind d-l *Nic. Țintariu*; ședința reprezentanței comunale, vorbind, în limba maghiară, d-l notar comunal *Ioan Knoll*, ear în limba română d-l *Nic. Țintariu*; în fine la ședința corului vocal a vorbit secretarul corului *Nic. Țintariu*. După aceste ședințe am luat parte cu toții la serviciul divin. După liturghie d-l *Alexandru Andressi*, medicul comunal, felicită în numele poporului pe părintele jubilar și îi predă cinstea poporenilor: o minunată cruce de aur, apoi citește felicitarea sosită dela Prea S. S. D-l Episcop Dr. Miron Cristea. Părintele nostru iubit mulțumește cu lacrimi în ochi... Am ajuns apoi la banchet, la care am luat parte aproape 100 persoane. Primul toast l-a rostit părintele jubilar pentru P. S. S. D-l Episcop, apoi părintele *Murgu* pentru jubilar; notarul com. *I. Knoll* a toastat în limba românească pentru jubilar; Apoi au urmat multe alte toasturi. Multă voe bună a făcut toastul de toți stimatului d. *Petru Stoica*, zicînd: „mort să fii fost, și așa fi venit la aceste serbări frumoase“. — Elevii și-au arătat iubirea și stima lor prin buchete de flori; astfel elevul *Cornel Pența* în decursul banchetului au întins un frumos buchet de flori părintelui jubilar. După toate acestea la 4 ore am luat parte cu toții la petrecerea populară, arangeată în curtea școlii comunale. Aici a fost înfrîmînat părintele jubilar de către elevul *Sever Țintariu* cu un prea frumos buchet de flori. Chorus a cîntat mai multe cîntări, apoi a urmat jocul care a durat până subț seară. Seara apoi a fost concert și joc în salele otelului „Grand“, care a ținut până în zori, sfîrșindu-se cu o mare veselie națională.

Astfel au decurs serbările jubileului de 30 ani de preoție al părintelui nostru iubit *Ioanichie Neagoe*. Să trăiască!

Rap.

Aviz!

Vestim On. public rom. din Banat că cursurile la Pensionul de fete „Liceul modern“ din *Turnu-Severin*. (România) se încep la 1 Sept. st. v.

În cursul facultativ al institutului se predau, cu succes uimitor, mai ales limba română, franceză, germană, engleză și italiană, pianul, muzica vocală, desenul, pictura, dansul, lucrul manual și gospodăria (Curs de bucătărie, de spălat și călcat etc.) avînd profesori titrați dela școlile statului și profesoare străine, toate cu titluri academice.

Prețul pentru întreținere și instrucția completă: 700 coroane anual.

Rezultatul, atît instructiv cît și educativ, atrage mereu tot mai multe bănațence la această excelentă școală de fete, care din toate punctele de vedere e a se socoti ca o binefacere și pentru noi Bănățeni.

Directoară: d-na *Maria Marinescu*, lecențiată în filologie.

CRONICA.

Publicăm și noi în fruntea foii marele discurs al prezidentului „Asociațiunii, în care se oglindește trecutul, prezentul și idealul care călăuzește zvircolirile acestei instituții culturale întru întărirea viitorului nostru, al Românilor din această țeară. Și cum nu ne îngăduie spațiul a relata cu deamăruntul întreg decursul serbărilor dela Blaj, ce se pot citi aievea în ziarele noastre cele mari, amîntim pe scurt că adunările generale ale „Astrei“ și „Sociației fondului de teatru rom.“ reușind, cum se prevedea, peste toate așteptările, se pot socoti ca un însemnat eveniment cultural în viața poporului rom. din Ungaria. Afluența enormă de peste 200.000 de participanți, și îndeosebi prezența tuturor Arhierilor români, zborul lui *Vlaicu*, participarea unui număr atît de mare al Românilor din Regatul rom. și a atîtor ziariști, până și dela ziare mondiale, însfîrșit ordinea exemplară și hotărîrile înțelepte ale ședințelor au pus lumea în uimire, silind și pe neprietini să recunoască progresele realizate de aceste mari instituții românești și pestetot frumoasa noastră propășire în cultură, singurul factor dela care avem să ne așteptăm mîntuirea. Admirația și bucuria ce o inspiră tuturor Românilor biruința culturii naționale, o redăm cu cuvintele cuprinse în telegrama Orăvițenilor: „*Ne închinăm cu smerenie înaintea aleșilor noștri întriniți la Blaj întru înseninarea viitorului!*“

Trăiască noul prezident *Andrei Bârsanu!*

Concertul împreunat cu teatru și petrecere cu joc al Reuniunii rom. de cîntări și muzică din localitate, dat în seara de Sf. Mărie în pavilionul „Grădinei de tir“ a reușit, grație ostenelelor membrilor ei activi, cît se poate de bine. Deosebit d-șoarele: *Ana Zarcuța*, *Iustina Giuchici*, *Mifi* și *Aurelia Conrad*, cum și d-nii *Ion Băiaș* (regisorul), *Al. Lazăr* (comic cu viitor), *Tr. Iucu*, *D. Buna*, *I. Petru*, merită toată lauda.

La insistința autorului care ne-a dat știrea despre avansarea inv. *Gh. Dragoescu*, rectificăm cu plăcere că d-nul Dragoescu (cum s'a publicat și în „Drapelul“, „Oravicza és vidéke“, etc.) „a fost distins cu titlul de director școlar“, ceiace din greșală s'a fost omis, numai în câteva numere tipărite la început. Totodată vestim că și învățătorului de stat *Avram Neda* din *Reșița-rom.* i-s'a făcut aceeași cinste, fiind numit director onorar.

În *Girliște* moartea năpraznică a zmulș din șirul celor vii pe economistul *Ioan Drăgoi*. — Pecînd s'apropia de sat cu carul de fin, un sac de pere, care-l aruncase deasupra de fin, alunecînd înainte, căzu între cai. Nefericitul stăpîn care mergea înainte și nici aminte nu-și aducea de rău, ruda trăsuriu cu atîta putere îl lovi în coasta dreaptă, încît căzu de o parte scaldat în sînge ce-i curgea părău din urechi și din gură, ear caii speriați abia se opriră în niște pomi cu o parte a carului. — Creștinul fu pus pe o targă și dus acasă unde peste două ore muri, fără ca să mai poată grăi o singură vorbă soției și celor două fete ce plîngeau desnădăjduite. O viață frumoasă, un suflet de creștin, un om de caracter s'a ridicat dintre noi; lacrimile unui sat întreg l-au petrecut la mormînt în fața căruia, tu soție și mamă creștină, pune-ți toată nădejdea în Dumnezeu și de un singur lucru să te temi — de păcat.

La concursul de frumusețe din *Karlsbad* din 20 August n. a luat premiul întâi Româna *Tyra Catargi* din București. Vivat!

Principele *Iussuf Izzedin*, moștenitorul de tron al Turciei, a vizitat familia regală rom. la Sinaia.

„Pester Lloyd“ are informația, că M. S. Regina României, Elisabeta, a terminat un nou volum de poezii sub titlul: „*Reife Früchte*“ (Fructe coapte), care va apărea în Hamburg, la earnă.

La *Budapesta* holera a secerat pîn'acum două victime, luînd astfel proporții îngrijitoare.

Un ziarist din *Belgrad* făcînd o călătorie împrejurul pămîntului cu bicicleta, în câteva zile, ajungînd norocos acasă, va primi marele premiu de 100.000 franci, organizat de ziarul „*Mali Journal*“.

Maj. Sa Regele a numit pe Rev. d-n *Ioan Boros* prepozit capitular, a promovat de canonic custode pe Rev. d-n *Ioan Madincea* și de canonic școlar pe Rev. d-n *Nicolae Nestor*, ear în locurile devenite vacante a numit pe Rev. d-n protopopul Lugoșului *Gheorghe Popovici* canonic cancelar, ear pe Rev. d-n vicar al Hațegului Dr. *Jacob Radu* canonic prebendat. Multe felicitări!

În presa franceză se zvonește despre apropiata logodnă a principesei române Elisabeta cu principele bulgar Boris.

Pentru marele serbări din București se poate pleca în zilele de 26, 27, 28, 29 și 30 August și se poate înapoia la 28, 29, 30, 31 și 1 Septembrie st. v. Orcine poate călători cu oricare tren și în orice clasă, avînd la toate excepționala reducere de 75%. Serbările încep la 10 dimineața și țin până la 2 după mezul nopții. Tramvae vor fi la dispoziție în tot timpul. Programul zilnic se va anunța la timp. Asaltul dela *Grivița* (la 30 August) e punctul care va da cea mai deplină satisfacție participanților.

D-ra *Viorica D. Birzotescu*, din București, a obținut doctoratul în pedagogie și filozofia modernă la universitatea din Jena.

La institul pedagogic al dicezei Caransebeșului au fost numiți profesori d-nii *Dr. Ioan Baciu* și *Sabin Evițanu*, absolvenți ai facultății de filozofie dela universitatea din Budapesta.

Zilele trecute s'a întîmplat o mare nenorocire la *Cacova*. La țaranul *Iova Nedelcu* trei muncitori români din *Ticvaniul-mare* săpînd la o fîntînă, s'a surpat pămîntul și toți trei au fost scoși morți, pierzîndu-și viața din vina proprie a nebăgării lor de seamă. Dumnezeule, în cite feluri se manifestă prostia alor noștri!

Poliția din Paris încă n'a reușit să pună mina pe îndrăznețul hoț, care a furat celebrul tablou „*Mona Lisa*“ (pictat la 1519 de Leonardo da Vinci), o podoabă a muzeului Louvre.

Sîmbătă seara ciocnire de trenuri în Gara de Nord din București. Un mort și mai mulți răniți.

Mulțumite publice.

La petrecerea *Tinerimei Române* din *Sasca-montană*, aranjată la 20 Aug. n. a. c. au binevoit a suprasolvi următorii p. t. domni:

Dr. Emil Babeș (Budapesta) 10 cor., *Ionel Mocsonyi* (Kapolnaș) 5 cor., *Dr. Ilie Grosșianu* (Sasca) 8 cor. 20 fil., *Dr. Gheorghe Dragomir* (Caransebeș) 1 cor., *Dr. August Bărdossy* (Sibiiu) 1 cor., *Dr. Vasile Meșter* (Verșeț) 2 cor., *Lazar Zarcuța* (Macoviște) 1 cor., *Beleznyay Karoly* 2 cor. 40 fil., *Iustin Chirilă* 5 cor. 60 fil., *N. Mioc* (Ciuchici) 60 fil., *Ioan Băleanu* (Biserica-albă) 1 cor., *Constantin Radici* 1 cor. 60 fil., *Ioan Maior* 2 cor. 80 fil., *Gheorghe I. Sporea* 1 cor., *Cristean Otto* 1 cor., *Dumitru Crăniceanu* 1 cor., *Aurel Cigareanu* 1 cor. 60 fil., *N. Giurici* (Slatina) 1 cor. 40 fil., *Aurel Popovici* 6 cor. ear comitetul aranjator 11 cor., *Lincuța Grosșianu* 20 fil. — Primiască p. t. donatori și pe această cale mulțumite noastre recunoscătoare,

Sasca-montană la 23 Aug. n. 1911.

*Iacob Rață**Antonie Grosșianu.*

Cu ocaziunea petrecerii arangeate de tinerimea studioasă română din comuna *Maidan* la 13 August n. c., cu concursul „Reuniunii de citire și cîntări“ în beneficiul sf. biserici gr. or. rom. din localitate au intrat suprasolviri dela următorii domni: *Paun Crașovanu*, *Petru Liuba* 10—10 cor., *Dr. Gheorghe Miclea*, *Valeriu Liuba* 5—5 cor., *Iosif Liuba* stud. în drepturi 3 cor., d-șoara *Leposava Gionin*, *Alexandru Radu* 2—2 cor., *Aureliu Iana*, *Nicolae M. Cămpianu* 1—1 cor., *Ioan Cioc* 40 fil. Detot 292.80 cor., și după subtragerea speselor a rămas venit curat 215.80 cor.

Le mulțumim din inimă atît suprasolvitorilor cît și tuturor prijinitorilor și conducătorilor noștri. *Maidan* la 22 August, 1911.

Iosif Liuba, stud. în drepturi.

Editor-proprietar: *Gheorghe Jianu*.
Redactor-responsabil: *Ilie Orăvițanu*.

CASSA DE PĂSTRARE SOCIETATE PE ACȚII
DIN SZÁSZKABÁNYA

Prospect

pentru emisiunea a IV. de acții a „Cassei de păstrare societate pe acții“ în Szászkabánya.

Adunarea generală extraordinară, ținută la 20 August 1911 st. n., a hotărât fuzionarea Inst. de credit și economii „Astra“ din loc, cu institutul nostru, și totodată a hotărât și urcarea capitalului de acții dela 250000.— la 400000.— Cor. sub următoarele condițiuni:

1. „Cassa de păstrare societate pe acții“ în Szászkabánya emite 1500 acții nouă în valoare nominală de Cor. 100.— dintre care 800 acții, acționarilor „Astrei“; pentru una acție de a le „Astrei“, cassa de păstrare dă una acție nouă, având acționarii „Astrei“ să solvească încă 20.— Cor. fondului de rezervă.

2. Acționari cassei de păstrare au drept de a semna după fiecare 3 acții vechi una acții nouă cu prețul de Cor. 110.—, neacționarilor cu Cor. 130.— plus 2 Cor. spese de emisiune, din care 100.— Cor. se adaugă capitalului social, ear restul fondului de rezervă.

3. Terminul de subscriere pentru acționari și neacționari să fixeze de la 1 Septembrie până la 15 Octombrie 1911.

Prețul de emisiune să plătește astfel:

1. 10% din valoarea nominală plus 2.— Cor. spese de emisiune, adică 12.— Cor. au să se plătească la subscriere.

2. 20% până la 1 Decembrie 1911, adică 20.— Cor.

3. Restul are să se plătească începând din 1 Ianuar 1912 în rate lunare egale de câte 10.— Cor. până la 1 Decembrie 1912.

4. Fiecare acționar are însă dreptul să plătească mai multe rate, sau toate ratele înainte de termin.

5. După ratele plătite acționarii primesc 6% interese, ear după ratele restante plătesc institutului 7% interese de întârziere.

6. În lipsă de plată la termenele fixate să aplică dispozițiile §-lui 11 și 12 din statut, în sensul cărora solvirile neefectuate nici după 30 de zile după terminul prescris, au a se pretinde dimpreună cu cametele de întârziere prin provocare publică de 3 ori pe lângă un termin de 30 zile, ear dacă nici atunci nu să plătesc, direcțiunea poate declara de nimicite titlurile provisorice și ale schimba cu alte titluri nouă, ear ratele solvite cad în favorul fondului de rezervă.

7. Solvirile îndeplinite au a se cvita conform §-lui 10 din statute, de cătră un membru al direcțiunii și cassarul institutului pe titlurile provisorice de acții.

8. Acțiunile proiectându-se cu nominalul de 100.— Cor., semnarea lor se face astfel, că fiecare subscriber, pe lângă numirea bucăților semnate, să-și subscrie și numele în lista de subscriere la locul designat.

9. Prospectul pentru subscrierea, respective pentru cumpărarea acțiilor din emisiunea nouă, sunt de a se trimite subsemnatei direcțiunii, subscrise în toată ordinea dimpreună cu rata I-ă de 12.— Cor. cel mult până la 15 Octombrie 1911.

10. Acțiunile originale se vor elibera după solvirea sumei întregi a acțiilor semnate pe lângă restituirea titlului provizor numai în anul 1912. Dar numai acele acții nouă vor participa la profitul curat al anului de gestiune 1913, cari până la 31 Decembrie 1912 au fost pe deplin solvite.

11. La caz dacă s'ar subscrie mai multe sau mai puține acții decât 1500 bucăți, direcțiunea își susține dreptul de a stabili urcarea capitalului social în mai mult ori mai puțin de 1500 acții.

Szászkabánya, la 20 August 1911.

Direcțiunea
„Cassei de păstrare societate pe acții“
în Szászkabánya.

Aviz.

Avizăm Onoratul public din Recița și jur, că după multă stăruință, cu ajutorul lui Dumnezeu am izbutit a ne începe activitatea la institutul nostru de bani

„BERZAVA“

în strada principală, lângă biserica rom.

care va servi cu credință la înaintarea economică a fraților noștri Români din aceste părți năvălitate de străini.

Din 1 August n. c. stăm la dispoziția On. public dindu-ne toată silința a corespunde pe deplin oricăror cerințe, anume: **primim depuneri cu 5%, plătind noi și darea de venit;** acordăm împrumuturi de tot felul, în condițiile cele mai favorabile. Totodată stăm la îndemina On. public românesc și în alte afaceri economice comerciale.

Recița, la 1 August 1911.

Direcțiunea.

Pentru Saisonul școlar

se capătă în

Prăvălia de manufactură
IULIU WEISS

(telefon 38)

în strada principală din Oravița

Costumuri, pardisiuri,
ghete, pălării, cămeși,
izmenți, ciorapi, batiste,

cu prețuri absolut solide. Serviciu prompt și coulant.

Pentru provincă se trimite cu plăcere și comande pe ales. 3-3

Totfelul de cărți

și

recvizite școl.

se căpăta cu prețuri solide în

Libraria J. E. Țăranu

în Oravița.

Albert Jancsus

primind prăvălia lui

G. Ivaskovits din strada principală
„La mîța neagră“

își va da toată silința a menține numele bun al acestui magazin bogat asortat cu tot felul de articole moderne de manufactură, **casă solidă-creștină**, unde se capătă și bumbac, cirpe, pînză și mătăsuri veritabile, cu **prețuri fixe**, absolut solide. — Serviciu culant. Comandele pentru cei din jurul Oraviții încă se efectuează cu promptitudine.

În prăvălia lui

I. HAMBURGER

(Casa Klein) în Oravița

se capătă

Ciment foarte bun din Beocin

cu preț moderat.